Poštnina pavšalirana.

Leto I., štev. 10. V Ljubljani, petek dne 3. septembra 1920. Posamezna štev. 60 vin.

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . 180 K
mesečno . . . . . 15 „
za zased. ozemlje . 300 „
za inozemstvo . . . 400 „

Oglasi za vsak mm višine stolpca (58 mm) . 2 K
mali oglasi do 30 mm stolpca (58 mm) . 1 „

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/I.
Telefon št. 72.

Upravništvo:
Sodna ulica št. 6.
Telefon št. 36.

Račun kr. pošt. ček. urada 11842.

Ljubljana, 2. sept.

Danes se je vršila prva seja nove deželne vlade. V tej seji je poverjenik za pravosodje dr. Žerjav podal sledečo izjavo:

JDS se je odločila, da stopi v koncentracijsko vlado z ozirom na zunanji položaj države, zlasti zaradi *zapadnih mej in plebiscitnega vprašanja. Vstopila je, da vrši kontrolo in da lojalno sodeluje za skupne smotre.* Sporazuma se hoče točno držati in v spornih vprašnjih skušati, da se najde pot, ki je v nacijonalnem interesu in je za obe stranki sprejemljiva.

Po sklenitvi sporazuma pa je večinska stranka v deželni vladi storila nekaj ukrepov, *ki sporazumu naravnost nasprotujejo in ga resno ogrožajo.* Dasi je bil že poprej sporazum podpisan od načelnika SLS g. doktorja Koroša in je torej bil za stranko obvezen in je znan službeno in iz časopisja, dasi je bilo imenovanje poverjenikov pripadajočih JDS že izvršeno in samo formalno ni še prispelo na predsedništvo deželne vlade, je vendar v seji od 25. avgusta 1920 deželna vlada *v prisotnosti prejšnjih poverjenikov* za notranje, za pravosodje in za socijalno skrbstvo kljub poprejšnjemu ustmenemu protestu novega poverjenika za pravosodje dr. Žerjava storila celo vrsto sklepov, s katerimi se hoče prekludirati novo vlado. Ti sklepi se tičejo imenovanja cele vrste političnih uradnikov, imenovanja okrajnih šolskih nadzornikov, oblačilnice in drugih važnih vprašanj.

V duhu sporazuma izjavljam, *da teh sklepov ne smatram za pravoveljavne.* Ako bi jih deželna vlada ne preklicala, bom na pristojnih mestih stavil to zahtevo in opozarjal prizadete, da na podlagi neveljavnih sklepov ne morejo pridobiti nobenih pravic. Ako hoče večinska stranka lojalno postopati, naj vse po sporazumu sklenjene ukrepe predloži še enkrat plenu deželne vlade v sklepanje, sicer je odgovorna za posledice.

Gospod poverjenik za uk in bogočastje, kakor mi je bilo priobčeno od g. predsednika dr. Brejca, je samolastno izvršil imenovanje okrajnih šolskih nadzornikov na bivšem Kranjskem. Tudi je odstavil okrajnega šolskega nadzornika Šijanca v Mariboru in tam namestil novega nadzornika Finka. Na podlagi obstoječega zakona, na podlagi sklepa ministrskega sveta in opetovanih izjav g. ministra prosvete, na podlagi vse prakse od marca 1919 *more taka imenovanja veljavno izvršiti samo g. minister prosvete.* Vsled tega v izogib posledic pozivljam g. poverjenika za uk in bogočastje, *naj eventuelne že napravljene dekrete prekliče.* Osebe, imenovane od nekompetentnega činitelja, niso s tem pridobile *nobenih pravic,* in učiteljstvo napram njim nima nobenih dolžnosti. Državna blagajna, katera bi takim osebam izplačala prejemke, *bi po svojih funkcijonarjih za ta izdatek bila odgovorna. Ravno tako okrajni glavarji,* ki bi pripustili od nekompetentne osebe imenovane nadzornike v poslovanje. *Nikakor ni dopustno, da pod geslom avtonomije zavlada anarhija.*

V soboto se razpišejo volitve.

Beograd, 2. sept. (Izvirno.) V soboto izide ukaz o razpisu volitev za konstituanto za 28. november.

Volilni zakon sprejet.

Beograd, 2. septembra. (Izvirno poročilo „Jutru".) Nocoj je Narodno predstavništvo v končnem glasovanju med velikim odobravanjem sprejelo volilni zakon za Ustavotvorno skupštino. Proti je glasovalo 15 poslancev. Proti so glasovali Ribarčeva skupina, nekateri socijalisti in razkropljenci. Jutri bo zakon predložen v sankcijo.

Pred plebiscitom na Koroškem.

Ljubljana, 2. septembra. *Skadno s členom 51. saintgermainske mirovne pogodbe, da se morajo v pasu A in B zameniti okupacijske čete pred plebiscitom s policijskimi četami, rekrutirani na mestu, se je umaknil dne 31. avgusta del naših čet iz boroveljskega okrožja in je prišlo to okrožje pod oblast velikovške okupacije.*

Celovec, 2. septembra. Glasom dosedanjih sklepov plebiscitne komisije bodo *volilne liste da plebiscit zaključene do 15. t. m.,* nakar se prične *reklamacijsko postopanje.* Glasovalo se bo z belimi in zelenimi listki, in sicer se bodo oddajali *beli listki za Jugoslavijo in zeleni za Avstrijo.* Ti listki bodo imeli tudi dotični napis, in sicer beli „Jugoslavija", zeleni pa „Österreich". Dan glasovanja je določen z 10. oktobra.

Nemcem je odreditev glasovanje zelo nepogodu. Pričeli so s raznimi intrigami, da zavlečejo priprave. Upati pa je, da ne bodo uspeli.

Celovec, 2. septembra. Nemški listi so objavili, da je plebiscitna komisija že ugotovila predpise glede glasovalne pravice in načina glasovanja in da je med drugim predpisala, da se ima izraz „cona" v čl. 50 b, c, razlagati tako, da je v tem slučaju „cona" toliko, kakor *celo* plebiscitno ozemlje. Napram tem vestem je treba konstatirati, da je plebiscitna komisija res tako sklenila, da pa *je jugoslovanska delegacija izjavila, da na to nasilno interpretacijo ne more pristati.* V vseh dotičnih določilih mirovne pogodbe se izraz „cona" rabi izključno le v smislu enega *dela* plebiscitnega ozemlja.

Celovec, 2. septembra. Na pritisk Italijanov je plebiscitna komisija sklenila, da se z odpravo demarkacijske črte ne strinja, ako ostane na njej še nadalje orožniški in financarski kordon. Vsled tega se ima ta kordon razpustiti.

Celovec, 2. septembra. Predsednik jugoslovanske delegacije prof. *Cvijić* se poda v nedeljo preko Ljubljane v Beograd, da poroča vladi o položaju.

Nova vojna na severu.

Berlin, 2. septembra. (Izvirno). *Konflikt med Poljsko in Litvinsko se je tako poostril, da grozi neposredno vojna. Poljaki zahtevajo železniško progo Grodno-Molodečno in pa jamstva da Rusi ne bodo zasedli proge Grodno-Vilna. Vrhutega zahtevajo Poljaki vojaške koncesije proti sovjetski Rusiji. Ako bodo Poljaki še nadalje prodirali na Livinsko je vojna s Poljsko neizogibna. Livinski letalci so že napadli mesto Avgustovo. Včerajšnje poročilo litvinskega generalnega štaba pravis Na južnem delu fronte so se morale naše čete pod pritiskom Poljakov umakniti. Na obeh straneh je bilo več žrtev. Ker so Poljaki v nasprotju z dogovorom in določitvijo demarkacijskih črt po boju z litvinskimi četami dne 23. avgusta zasedli Suvalke in par dni pozneje tudi Avgustovo, je bilo poljski komisiji v Kovnu nasvetovano naj zapusti litvinsko ozemlje. Poljska komisija je .e odpotovala v Varšavo.*

Rusko-poljska vojna

Berlin, 1. septembra. Poljaki so prekoračili reko Bug in vzeli Avgustov. Rusi so pod Bjelostokom vzeli Sokolko in Narev, izgubili pa so Nawo. Drugi viri zopet pravijo, da je Lvov tik pred padcem. Ruska poročila tudi pravijo, da je pričel artileriski napad na Przemysl. Pri Slavisku blizu Avgustova je baje 40 tisoč Rusov obkroženih in zajetih.

Dunaj, 2. septembra. Opoldanski listi poročajo po pariških dnevnikih o velikem sunku sovjetskih čet proti Lvovu. V francoskih vojaških krogih menijo, da je Lvov izgubljen.

Moskva, 2. septembra. Frontno poročilo z dne 1. septembra pravi: Pri Cholmu je bil sovražnik, ki je včeraj pri Opalinu prekoračil Bug, z velikimi izgubami potisnjen na levi breg reke. Zapadno od Grubešova se razvija naše prodiranje ugodno. V odseku Lvov smo morali pod pritiskom sovražnika izprazniti več postojank. Zasedli smo nove postojanke severno od železniške proge Lvov — Brody. Na Wranglovi fronti se razvijajo pri Berislavu in Orjehovu boji za nas jako ugodno, navzlic trdovratnemu sovražnemu odporu.

Varšava, 2. septembra. Včerajšnje poljsko frontno poročilo ugotavlja več resnih uspehov v centrumu proti konjenici Budienyja; izjalovil se je njegov načrt, prodreti do Lublina in ob enem podpirati ofenzivo proti Cholmu. Vzhodno od Lvova so se morali Rusi umakniti za Bug.

Rusija odklanja intervencijo entente.

Moskva, 1. septembra. Čičerin je poslal angleši vladi posebno noto, v kateri odklanja udeležbo Anglije in Francije ter katerekoli obmejne države na pogajanjih med sovjetsko Rusijo in Poljsko. Ravno tako zavrača predlog, da bi se ta pogajanja vršila v Londonu.

Moskva, 2. septembra. Ruska vlada je pristala, da se mirovna pogajanja nadaljujejo v Rigi.

Meščanska vojna na Irskem

London, 2. septembra. Kljub zelo strogim odredbam so se na Irskem ponovili atentati in krvavi spopadi.

London, 2. septembra. Včeraj so bili v Belfastu hudi pocestni boji, v katerih so se zlasti udeležili rudarji. Število mrtvih ni znano. Izza sobote jih je najmanj 25. V bolnišnico so pripeljali nad 200 ranjencev. Zažganih je bilo 217 hiš. Tudi iz drugih delov Irske poročajo težke izgrede.

Dunaj, 2. septembra. Kakor poroča „Neue Freie Presse", divj v Belfastu meščanska vojna med katoliki in protestanti. 5000 katoliških delavcev so že izgnali iz ladjedelnic v Belfastu. Škode je za več milijonov. Na stotine hiše je pogorelo.

Verstovškova imenovanja razveljavljena

Beograd, 2. septembra. (Izvirno.) *Minister prosvete je razveljavil od poverjenika Verstovška protizakonito izvršeno imenovanje okrajnih šolskih nadzornikov.*

Uradniška pragmatika

Beograd, 2. septembra. (Izvirno.) *Minister za konstituanto je izjavil, da je uradniška pragmatika končana in da jo predloži te dni ministrskemu svetu.*

Reško vprašanje in Italija

Trst, 2. septembra. (Izvirno.) *Reška deputacija, ki se je mudila od 20. avgusta v Rimu se je vrnila včeraj brez pozitivnega uspeha. Giolitti je ni dal nikakih obljub ter se tudi ni izjavil o najnovejšem kvarnerskem projektu. Reško vprašanje ostane odprto. Delegacija je zelo pobita.*

Benešov ekspoze o mali ententi.

Ljubljana, 2. septembra. Včeraj smo na kratko poročali o ekspozéju, ki ga je podal minister Beneš v zunanjepolitičnem odseku češkega parlamenta. Danes je prispelo obširnejše poročilo, ki pravi: Minister je označil dogovor med Češko, Jugoslavijo in Rumuniji kot politično izvanredno pomenljivo dejstvo ki ne bo imelo pomena samo za vzdrževanje političnega položaja omenjenih držav, ampak bo večinoma tudi *določevalo politiko osrednje Evrope.* Temeljne ideje tega dogovora so: 1. *Varnost od zunaj* je pogoj za mir in red v notranjosti. 2. Edina pot k trajnemu redu je *hitra vpostavitev gospodarskih odnošajev* z vsemi sosedi. Miroljubna politika je osnovna ideja takozvane „male entente'. 3. Vse tri države so interesirane na tem, da se po Madžarih podpisani *trianonski mir tudi izvede.* Potrebno pa je, da si poiščemo poti, kako bi mogli v bodočnosti dospeti do prijateljskih odnošajev. Kot 4. osnovno misel navaja minister, da moramo nastopati *proti vsaki rekonstrukciji stare monarhije in proti vsaki novi federaciji.* Nedvomno je, da bi rekonstrukcija podobnega državnega ustroja bila v političnem kakor tudi v gospodarskem oziru za omenjene države usodepolna. Dejstvo, da se je osnovala mala ententa, pomeni prvi korak k otvoritvi *novega političnega in gospodarskega sistema* v osrednji Evropi. Glede 5. osnovne smernice se je izjavil minister dr. Beneš, da je splošna situacija v Evropi zelo težavna in da bo *v kratkem nastopila izprememba.* Če hočemo osrednjo Evropo obvarovati razpada in zmešnjave, ki jo sedaj občutita Rusija in Poljska, mora mala ententa določiti skupne smernice v interesni sferi ter skupno politične tendence. Naloga zveze ni torej samo obvarovati skupne potrebe med seboj, ampak jih čuvati tudi z ozirom na splošne razmere v Evropi. *Naši odnošaji do entente* so jasni in vsa pogajanja se gibljejo *v okviru podpisanih pogodb.* Hitro moramo stopiti v *gospodarske odnošaje z Rusijo.* Naši odnošaji da *Poljske* bodo v načelu gotovo odkritosrčni; *glede Avstrije pa smo že določili skupne smernice,* da omogočimo Avstriji obstoj in da more *Avstrija z nami skupno* delovati.

Besedilo pogodbe z Jugoslavijo se objavi. Pogodba ima popolnoma obramben značaj in se je javila tudi zvezi narodov in zaveznikom.

Pred krizo na Češkem.

Praga, 2. sept. (Izvirno.) Okrožni kongres socijalnodemokratske stranke v Pardubicah je na predlog poslanca *Němca* sklenil, da bodo socijalni demokratje podpirali vladno koalicijo še nadalje le pod pogojem, ako vlada *takoj izvede v prvi vrsti socijalizacijo velikih obratov.*

Praga, 2. sept. (Izvirno.) Narodni socijalisti groze, da izstopijo iz vladne koalicije. Dne 26. septembra se vrši njihov strankin kongres, torej 2 dni pred kongresom socijalne demokracije, ki se tudi pripravlja, da krene na levo. Politični položaj na Češkem je postal tem težavnejši, ker ima narodna skupščina, ki je sklicana za 15. t. m. rešiti celo vrsto jako važnih vprašanj kakor podržavljenje rudnikov, ločitev cerkve od države itd.

Bolgarska misija v Beogradu.

Pariz, 2. septembra. Kakor poroča „Temps" iz Sofije, so odpotovai nekateri bolgarski diplomatje in pa generalni tajnk ministrskega predsednika iznova v Beograd, da bi predlagali Srbiji sklep dogovora. Bolgarija je poleg tega storila pri zaveznikih korake, da bi jo prepustili k zvezi narodov.

Razna brzojavna poročila.

Gradiška ob Soči. 1 septembra. V Gorici, Gradiški in vseh krajih Furlanije je izbruhnila generalna stavka zaradi dogodkov v Tržiču.

Pariz, 2. septembra. V Baku se je sestal komunistični kongres vzhodnih narodov, ki se ga je udeležilo do 4000 oseb.

Pariz, 2. septembra. Belgijska kraljeva dvojica je na krovu braziljske oklopne križarke odpotovala v Brazilijo.

Praga, 2. sept. (Izvirno.) Češkoslovaška vlada je zaprosila v Londonu za posojilo z dolgim rokom v svrho poplačila čeških predvojnih dolgov Angliji.

Dramsko gledališče.

Anfisa. Tudi sinočnja predstava je bila tako dobro obiskana kakor prva. Gledališče je bilo polno. Občinstvo je bilo očarano od krasne igre in je prirejalo ruskim igralcem ovacije. Več jutri.

Iz debate o § 15 vol. zakona.

Beograd, 2. sept. Iz včerajšnje debate o § 15. in § 16. poročajo: Minister za konstituanto se brani proti temu, da bi bil § 15., kakor ga je predložila vlada, nedemokratičen. Tudi v najsvobodnejših državah ne morejo biti voljeni državni uradniki za poslance. (Medklic: Kaj pa na Češkem?) *Dr. Marković:* Češka je mlada država. Določeno je v členu 15., da pride na vsakega četrtega poslanca en kvalificiran poslanec, ki ima fakultetno diplomo. Člen 15. ni naperjen proti inteligenci, ampak ne dovoli, da bi mogel kdo obenem vršiti dvoje poklicev. Minister pozivlja skupščino, naj sprejme člen 15. kakor ga je predložila vlada. Poslanec *Mašić* (Ribarčeva skupina) se izjavlja proti členu 15. in opozarja na to, da bo od 160 članov stare srbske skupščine ostalo na ta način samo 90 članov. Radi tega bo glasoval proti. *Dr. Polič* (Narodni klub) govori proti členu 15. in o zgodovinski časti bana. Profesorski zbor zagrebškega vseučilišča se je izjavil proti volilnemu zakonu, posebno proti členu 15. Govornik apostrofira ministra: „Nikar ne dopustite, da bo člen 15. Vaše delo!" Gavro Manojlović (dem. disident) govori proti členu 15. Poslanec Gjorgjević (demokrat) naglaša, da se s členom 15. dela velika krivica. Poslanec Radivojević (dem.) govori proti. Poslanec Bašić (Ribarčeva skupina) govori tudi proti. Vstane poslanec Pero Jovanović (radikalec) in izjavi, da minister za konstituanto člena 15. ne predlaga zato, da bi uradniki ne prišli v narodno skupščino kot poslanci, temveč zaradi tega, ker se obenem ne moreta vršiti dve dolžnosti. Pravi, da so razni govorniki nastopili proti členu 15. največ zaradi agitacije. Iz

javlja, da bo glasovil za člen 15. V prilog člena 15. govorita tudi Milan Marjanović (demokrat) in dalje Antonović (demokrat), ki pravita, da se mora glasovati za ta člen, da se ognemo zopetni ministrski krizi. Konča s tem, da bi se morala pasivna volilna pravica vzeti onim, ki trgujejo z državo. Min. preds. Vesnić pravi: Dobro si zapomnite, da je bil ta člen vzrok ostavke vlade. Velikega pomena je, ali bo ta člen sprejet ali ne. Vlada ne misli delati krivice nobenemu poklicu, najmanj pa uradnikom. Smatra za dolžnost, da prosi narodno predstavništvo, naj sprejme ta člen, kakor ga je predložila vlada, že zaradi situacije, v kateri se nahajamo, ker se s sprejemom tega člena daje vladi tudi zaupnica. Podpredsednik dr. Ribar stavlja člen 15. na glasovanje, kakor ga je predlagal minister za konstituanto, ter pozove vse one poslance, ki so proti členu 15., naj vstanejo. Vstane manjšina. Podpredsednik dr. Ribar konstatira, da je vstala manjšina in da je predlog sprejet.

Poročevalec čita nato člen 16. Poslanec Pera Jovanović predlaga, da naj člani uprave industrijskih in trgovskih podjetij, ki delajo za državo, izgubijo pravico do mandata. Minister za konstituanto pravi: Če tudi je predlog g. poslanca Jovanovića umesten, ga ne morem sprejeti. Podpredsednik dr. Ribar stavlja na glasovanje člen 16. z dodatkom poslanca Pera Jovanovića. Proti predlogu vstane manjšina. Podpredsednik dr. Ribar konstatira, da je večina za predlog, ki je sprejet.

Velikanski požar v Dravljah

Milijonska škoda.

Danes ob 1 uri 45 minut popoldne je med delavstvom vozne delavnice dravnih železnic na nekdanjem premikalnem in ranžirnem kolodvoru v Dravljah nastala velika panika in razburjenost. Vse je drvelo iz delavnic ter vzklikalo: „Gori! Gori!“ Glavni poslovodja Hadrbolc je takoj obvestil službujočega železniškega uradnika, ki je hitro telefonično sporočil železniški oblasti v Ljubljani in poveljstvu dravske divizije, da je izbruhnil požar.

Nad delavnicami se je skoraj pričel valiti gost dim in je po vsej okolici vzbudil razburjenje. V Ljubljani je začelo biti plat zvona, gasilske čete so hitele z alarmom iz mesta in za njimi so kmalu drvele ob šišenski progi radovedne množice proti Dravljam.

Tam se nahajajo v lesenih, z nikakimi požarnobrambnimi napravami opremljenih barakah vozovne delavnice državne železnice, kakor tudi deloma delavnice vojaške oblasti. V teh barakah in vse okrog kolodvora je bil nakopičen še znaten demobilizacjski materijal. Delavnice so bile opremljene z lepimi, modernimi stružnimi stroji. Ves obrat je gonil samo eden glavni motor na bencin. Stroji so bili nastavljeni v dveh velikih barakah, zraven pa je bila baraka za skladišče raznega materijala.

Kako je nastal požar?

V delavnici je bilo zaposlenih okoli 100 delavcev, večinoma profesijonistov, kakor mehanikov, strugarjev itd. Delavci so ravno po opoldanskem počitku pričeli z delom. Slekli so svoje boljše obleke ter oblekli delavko. Delavec Viktor *Špec*, je okoli 1 ure 45 minut imel opravka pri gonilnem motorju. Vlival je v motor bencin. Zraven motorja je stal sod bencina. Po naključju je med vlivanjem skočila na doslej še nepojasnjen način žareča iskra iz motorne sveče ter vžgala bencin. Takoj je nastala siovita eksplozija, buhnil je z vso silo močan plamen, ki je objel vso delavnico tako, da so se delavci komaj rešili.

V nekaj minutah so bile vse tri barake v močnem plamenu. Gost, črn dim se je začel valiti proti nebu. Delavstvo se je z vso požrtovalnostjo poprijelo gasilne akcije. Kmalu je pridrdrala požarna bramba iz Ljubljane, Spodnje in Zgornje Šiške, z Glinc, Podutika, Št. Vida, iz Dravelj in Gameljn. Mogle so požar le lokalizirati.

Ogromna škoda.

Barake so tekom dveh ur pogorele do tal. Požar je uničil vse orodje, stroje, zlasti tri moderne, fine stružne stroje, mnogo materijala in okoli 20 železniških voz. Nekateri, posebno osebni vozovi so kompletno pogoreli; ostalo je le železno ogrodje.

Le sreči je treba pripisati, da se ni vnelo čisto v bližini se nahajajoče skladišče bencina in olja. Če bi to skladišče — tudi lesene barake — začelo goreti, potem bi bila nastala morda katastrofa. Gasilna akcija je bila zelo, zelo otežkočena, kajti vodo so morali voziti iz bližnjih vasi, ker kolodvor nima vode!

Med delavstvom je že dalj časa vladala slutnja in prepričanje, da bode enkrat vse uničil — požar. Nedavno je bila že slična eksplozija, pa so ogenj z vso naglico udušili.

Na lice mesta je takoj došla komisija železniški[illegible] uradnikov in polpovnik Vašič k[illegible]veljnik vojaški delavnic.

Doslej še ni uradno dognana celokupna škoda. Poznavalci cenijo škodo na pet milijonov kron nekateri še celo na več.

Človeških žrtev ni. Samo delavec Viktor Špec, ki je stal poleg motorja, je bil znatno po obrazu ožgan. K požaru prispeli zdravnik dr. Rus ga je odposlal v bolnišnico.

Politične beležke.

+ **Stranke in gospodarska politika.** V „Jugoslovanskem Lloydu“ je pred kratkim priobčil znani ekonom dr. Josip Selak članek, v katerem je zagovarjal ustanovitev privredne stranke, če da dosedanje stranke niso pokazale nobenega zanimanja in sposobnosti za privredno politiko. Današnja „Riječ“ odgovarja na ta članek, naglasujoč, da ustanovitev take stranke ne bi imela nobenega pomena, ker bi si zamogla stranka priboriti komaj 20 do 30 mandatov. Veliko bolj pametno bi bilo, da se posamezni ekonomi v strankah samih posvetijo svojemu strokovnemu delovanju.

+ **Spor na severni meji.** Štajerski deželni tiskovni urad je priobčil komuniké, v katerem pobija trditve našega pred par tedni izdanega komunikeja glede izražanja želj obmejnega prebivalstva pred razmejitveno komisijo. Graški komunike pravi, da je bilo pri konstituiranju razmejitvene komisije v Parizu med zastopniki avstrijske republike in delegacijo Jugoslavije sklenjeno, da se pusti obmejnemu prebivalstvu neomejena svoboda pri izražanju želj ter da radi tega ne sme niti Avstrija niti Jugoslavija nikogar kazensko preganjati. Poleg tega pa obstoja še tozadeven pismen sporazum z dne 16. avgusta. Prebivalci da naj radi tega izražajo ne samo svoje gospodarske, ampak tudi politične želje. Avstrija da bo vedno skrbela za to, da se bo mogel vsak obmejni prebivalec na njenem ozemlju svobodno izjaviti, pod katero državo hoče spadati. Kakor smo izvedeli, so te *nemške trditve čisto navadna laž.* Avstrija ima v vseh obmejnih krajih svoje zaupnike, ki strogo pazijo na to, da bi se kdo ne izjavil za Jugoslavijo. Ti nemški agentje groze celo z zaporom in drugimi kaznimi.

+ **Jadransko vprašanje** je bilo predmet posvetovanj italijanskega ministrskega sveta. Italijanski listi javljajo, da so bila posvetovanja tajna in da posamezni ministri niso hoteli dati nobenih informacij o razgovorih in zaključkih ministrskega sveta. Giolitti je obširno poročal o svojem sestanku z Lloyd Georgeom in naznanil, da se sestane dne 13. t. m. s francoskim premierom Millerandom v Aise-les Baina. „Giornale d' Italia“ javlja, da je ministrski svet po dolgi in precej razburjeni debati odločil, da se vlada ne bo protivila proglasitvi samostojnosti Kvarnerske države, ker je baje Giolitti dobil od Lloyda Georgea zagotovilo, da bi v skrajnem slučaju priznale velesile D' Annunzijevo državo. Na sestanku z Millerandom hoče Giolitti tudi razpravljati o jadranskm vprašanju in upa na pozitiven uspeh, ker je javno mnenje na francoskem precej nerazpoloženo proti Jugoslaviji, ki se ni hotela spuščati v nobene dogovore glede donavske konfederacije in tako kratko odklonila francoske nasvete o potrebi intervencije v rusko-poljskem sporu. Po mišljenju imenovanega lista je mednarodna situacija za Italijo precej ugodna, edina „temna točka“ je še vedno Amerika. Zato svetuje list, da se rešitev jadranskega vprašanja, ki za Italijo ni nujno, zavleče, dokler se ne razčisti situacija v Ameriki; Wilson itak ne kandidira več, a verjetno je, da bo demokratska stranka pri volitvah poražena.

+ **Novi bolgarski poslanik v Beogradu.** Bolgarska vlada je prosila pri naši vladi za agrement svojemu novemu poslaniku v naši državi. Kot novi poslanik je določen Kosta Todorov, znani bolgarski slovanofil. Todorov je bil izmed redkih Bolgarov, ki so najodločnejše obsojali germansko politiko v Srbiji. Takoj, ko se je Bolgarska pridružila centralnim silam, je skupno z generalom Radkom Dimitrijevom in Saratovom kot dobrovoljec vstopil v rusko vojsko, kjer se je do konca vojne boril proti Nemcem. Zaradi imenovanja Todorova poslanikom pri naši vladi, se italijansko časopisje silno razburja in očita Bolgarski, da se je stavila v službo panslavizma in nepriijateljev Italije. Zbližanje Jugoslavije in Bolgarske, ki si ga je vzel Todorov za nalogo svojega dela, da je prvi poizkus oživotvorenja velike panslavistične ideje. Po pisanju italijanskih listov, preti od panslavizma Evropi velika nevarnost. Konfederacija Jugoslovanov s svojimi ekspanzivnimi načrti proti Carigradu, do izliva Donave, do ogrskih ravnic, do Alp, do Soče, Trsta in Reke, do Albanije in Soluna, ki bi jo podpirala Češkoslovaška in panslavistična Rusija, bi bila taka nevarnost, da bi se stvarjanju iste morali že sedaj upreti ne samo vsi ogroženi in zatirani narodi. Rumuni, Madžari, Nemci, Avstrijci, Italijani, Albanci, Grki in Turki, ampak s temi vprašanji bi se morala zanimati vsa javnost. Na ta pisanja italijanskih listov je odgovoril kratko bolgarski poslanik v Rimu dr. Stojislov z besedami: Bolgarska hoče živeti tudi z Italijo v dobrih odnošajih, ali ti odnosi z Italijo ne smejo sprečevati Bolgarsko, da vzpostavi dobre sosedne odnose z Jugoslavijo, ker noben trezen bolgarski politik si ne more zamišljati, da bi mogla Bolgarska živeti v sovraštvu z Jugoslavijo.

+ **Dalmatinski koloni.** Na zborovanju težakov (kolonov) v Splitu je bilo sklenjeno, da letos ne bodo dali gospodarjem običajnih „prihodov“ (desetine), Odposlana bo v Beograd posebna deputacija, ki bo obvestila vlado o tem sklepu težakov.

+ **Čiščenje v poljski armadi.** Ko je prevzel francoski general Weygand poveljstvo poljske vojske po porazih pred Lvovom in Varšavo, je najprvo izvršil revizijo in brez pardona odpustil iz vojske nad 1000 oficirjev, ki so pokazali popolno nesposobnost; interesantno je, da je med temi odpuščenimi oficirji skoro 80 odstotkov bivših avstro-ogrskih oficirjev! Kakor hitro je Weygand izvedel to čiščenje v poljski vojski, brž so se pokazali prvi uspehi!

+ **Očitki Poljakom.** Angleški listi napadajo poljski imperializem in očitajo Poljakom, da hočejo potisniti poljsko mejo za 200 km iztočneje od etnografske meje, ki jo je nasvetovala ententa. Vrhutega očitajo Poljakom, da so prekršili litevsko nevtralnost in da so z izgovorom na strategično potrebo vdrli na litevsko ozemlje in zasedli Suwalke. Londonsko časopisje povdarja, da vpliv onih mož v Varšovi, ki so za zmernost, čim dalje bolj gine. Le organizator armade prostovoljcev, general Haller, in poljski zunanji minister Sapieha sta za zmernost. Uspehi Budienijeve konjeniške armade ne morejo Poljske dovesti do propada, vendar pa pride lahko do tega, da postane položaj za Poljake neugoden.

+ **Poljski nabori na Madžarskem.** Poljska naborna komisija je prispela v Budimpešto za nabor tukaj živečih Poljakov in madžarskih prostovoljcev.

+ **Češki delavci in rusko-poljska vojna.** Odposlanstvo delavcev plzenskih Škodovih tvornic se je oglasilo pri češkem ministru za narodno brambo s pritožbo, da gre vojni material čez mejo na Poljsko. Minister je izjavil, da ne ve nič o tem in da bo takoj odredil preiskavo.

+ **Hrvatski poverjenik za kmetijstvo.** Podpisan je ukaz o imenovanju Jurja *Demetroviča* (demokrat) za poverjenika poljeprivrede.

+ **Albansko-italijanska pogodba.** Italijanski zunanji minister Sforza je dne 31. avgusta sprejel albansko odposlanstvo, s katerim je konferiral o zaključku gospodarskega dogovora z Albanijo.

+ **Osamljena Francije.** „Matin“ objavlja naslednjo izjavo belgijskega vojnega ministra glede vojaškega dogovora, ki sta ga sklenila Belgija in Francija: Mi in Francija smo danes popolnoma obkoljeni in smo jutri že lahko napadeni. Že danes moramo organizirati našo brambo. Ta dogovor ni samo jamstvo za bodoče vojne, ampak ima tudi sicer važen političen pomen.

Po svetu.

× **Industrijska palača v Pragi.** Praška občina namerava s pomočjo najboljših ameriških strokovnjakov zgraditi palačo češkoslovaške industrije in obrti. Troški zgradbe so proračunani na 25 milijonov kron. V palači se urede razun 1000 poslovnic za trgovska in inustrijalna društva tudi izložbene dvorane, dvorane za razprave, dvorane za zborovanja in kongrese ter prostori za tujski promet, za tuje konzulate, ekspoziture denarnih zavodov, brzojavni in poštni urad, urad za statistiko in informacije itd. Ta palača bo služila kot stalna reprezentanca razvoja in napredka češkoslovaške industrije, da bodo tuji interesenti imeli točen pregled češkoslovaškega gospodarskega življenja.

× **Novo motorno kolo.** Neka nemška tvrdka je spravila na trg lahko in ceno motorno kolo, ki se bistveno razlikuje od dosedanjih tipov. Motor se nahaja namreč spredaj nad prvim kolesom in goni prvo kolo. Prednosti tega tipa so: lažje operiranje z motorjem, teža je enakomerno razdeljena na obe kolesi in motor je varen pred cestnim prahom. Teža celega kolesa znaša 42 kg, največja hitrost je 35 km na uro. Velika prednost tega motornega kolesa je, da je vsled njegove majhne teže mogoče rabiti ga v sili (če odpove motor) tudi kot navadno kolo.

× **Strašna živinska kuga v Belgiji.** V Belgiji se širi strahovita, dosedaj neznana kuga med živino. Kuga je bila prenešena iz Indije po živini, ki se je pošiljala preko Anverse v Južno Ameriko. Doslej je znanih kakih 40 središč te bolezni, ki se širi že proti nemški meji. Glavna središča so Roulers in Courtrai. Največ pogine ovac in koz. Od obolelih živali jih pogine 90 do 98 odstotkov. Bolezen je zelo nalezljiva, širi se z dotiko z obolelimi živalmi, a prenašajo jo tudi ljudje, psi, konji in perutnina. Ljudij se ta kuga ne prime.

× **Moška pozabljivost.** Profesorjeva, pastorjeva, zdravnikova in trgovčeva žena so se pogovarjale o pozabljivosti mož in vsaka je trdila, da bi v tem oziru ona dobila prvo nagrado. Profesorjeva žena je rekla, da je njen mož tako pozabljiv, da pogosto ne najde niti domačih vrat. Pastorjeva žena je rekla, da njen mož od doma do cerkve navadno pozabi polovico pridige, in potem verniki sploh ne vedo, kaj jim je hotel povedati. Zdravnikova žena je pravila, da njen mož hiti na operacijo in pozabi doma instrumente, kar ga stane mnogo časa in denarja. Trgovčeva žena je pa rekla: „Moj mož je vendar še najbolj pozabljiv. Ko se je zadnjič vrnil s potovanja, me je lepo pobožal po licu, uščipnil me je v ušesa in mi rekel: Zdi se mi, da sem te nekje že videl, ti mala mucka. Kako ti je že ime?“

Domače vesti.

* **Minister financ** K. Stojanović je ostal v Beogradu, ker je njegova navzočnost zaradi proračuna neobhodno potrebna.

* **Anton Hrovatin †.** V Vipavi je pretečeni torek umrl bivši tamošnji župan, veleposestnik in gostilničar Anton *Hrovatin* v 49. letu svoje starosti. Kakor njegov oče, ki je bil lani v Trstu pokopan, je bil tudi Anton Hrovatin vzoren narodnjak.

* **Sokol in klerikalizem.** Dan na dan citirajo različni klerikalni listi „Glasnik“ češke sokolske zveze, v katerem je neki sokoski delavec napisal svoje misli in zaključke o klerikalizmu, njega vplivu na razvoj narodnosti in moči in prišel do zaključka, da je sokostvu prva naloga boj proti klerikalizmu, a ker ima klerikalizem glavno oporo v Rimu. — Dunaj, ki ga je vzdrževal poprej, je padel — tedaj bodi borba sokolstva naperjena tudi proti Rimu! Ali klerikalno časopisje izrablja ta spis, a ne povedo, da ga je napisal in podpisal neki dr. Heller, da je torej isto privatno mnenje dotičnika, a nobena programatična izjava Sokostva.

* **Katoliški veronauk** na ljudskih šolah na Reki. Po naročilu D' Annunzija, je sestavil papeški delegat na Reki Constantini načrt, po katerem se mora predavati veronauk po reških ljudskih šolah. Iz tega „veronauka“ Constantinia in D' Annunzia naj navedemo en vzgled: Katehet vpraša učenca: Kaj so Jugoslovani? — Učenec: Srbi! ! Katehet: Kaj so Srbi? — Učenec: Neverniki, sluzmatiki, krivoverci! sovražniki naše svete cerkve! — Katehet: Ali more biti tedaj Jugoslovan katolik? — Učenec: Ne. — Tako poučuje na Reki D' Annunzio in papeški delegat Constantini otroke!

* **Vojaška konvencija s Čehoslovaško.** Te dni odpotuje iz Beograda v Prago naša vojaška misija, ki bo skupno s češkimi vojaškimi krogi sklenila definitivno vojaško konvencijo med našo državo in čehoslovaško republiko.

* **Izstop iz državne službe.** Ministrstvo za notranja dela je vzelo na znanje izstop iz državne službe železniškega komisarja na Jesenicah Staneta Vidmarja.

* **Osebna vest.** Član celjskega mestnega sosveta, sod svet. dr. Fran Žiher, je vsled preobloženja odložil svoje mesto. Demokratska stranka bo mesto njega delegirala drugega člana.

* **Vrstovškovi šolski nadzorniki.** V izvrševanju samolastno si prideljene ministrske kompetence je imenoval poverjenik za uk in bogočastje sledeče „začasne“ okrajne šolske nadzornike: za ljubljansko mesto Maks *Hočevar*, strokovni učitelj v Krškem; za ljubljansko okolico Avgust *Pirc*, učitelj v Ljubljani; za črnomaljski okraj Matko *Kantè*, okrajni šolski nadzornik za ljubljansko okolico; za novomeški okraj Janko *Grad*, okrajni šolski nadzornik v novomeškem in kočevskem okraju; za krški okraj Ludovik *Stiasny*, okrajni šolski nadzornik za krški in litijski okraj; za kočevski okraj Josip *Novak*, okrajni šolski nadzornik v Kočevju; za litijski okraj Karel *Rostohar*, nadučitelj v Čerkljah; za kranjski okraj Fortunat *Lužar*, nadučitelj v Izlakah pri Zagorju, prideljen v službovanje višjemu šolskemu svetu; za radovljiški okraj Karel *Simon*, okrajni šolski nadzornik v Kranju; za kamniški okraj Janko *Polak*, nadučitelj v St. Vidu pri Stični. — Na deželni vladi pravijo, da pomeni „začasno“ toliko, kakor „do razveljavljenja s strani ministra“.

* **Izdajalstvo bivšega črnogorskega generala Vešovića.** Te dni se začne pred beogradskim prvostepenim sodiščem obravnava proti bivšemu črnogorskemu generalu Vešoviću, ki je obtožen, da je skušal v dogovoru s sovražniki naše države zrušiti sedanje stanje v naši državi in da je delal proti narodnim interesom.

* **Uvedenje selske službe.** Z 16. septembrom t. l. se uvede pri kr. poštnem uradu Slovenska Bistrica dostavljanje poštnih pošiljatev po selskem pismonoši v sledeče vasi: Zgornja Bistrica, Kovača ves, Devina, Šentovec, Pipanje, Ritosnoj, Sv. Marjeta, Klopce, Sv. Jožef, Brinje, Visoko, Spodnja Loznica, Cigonce, Videš, Črešnjovec, Vrhloga, Lukanja ves in Sp. Nova ves. Dostavljanje se bo vršilo po trikrat na teden, v Zgornjo Bistrico pa dnevno.

* **Dijaški dom** v Kočevju. V Kočevju se otvori Dijaški dom za dijake tamošnje slovenske gimnazije. Oskrbovanci plačajo mesečno 250 K; za perilo, kurjavo in razsvetljavo pa letno 200 K. Sprejme se 30 dijakov. Dijaški dom se nahaja v prostorih gimnazijalnega poslopja.

* **Kočevarjem ne ugaja v Jugoslaviji.** Kočevski Nemci so se začeli močno izseljevati v Ameriko. Marsikateri dan jih odpotuje preko Ljubljane po sto in tudi več. Kot vzrok navajajo, da jim razmere v Jugoslaviji ne ugajajo.

* **Klub „Soča“** poroča svojim članom iz zasedenega ozemlja ter vsem prijateljem kluba, da se vrše redni prijateljski sestanki vsako soboto zvečer v Pilzenski restavraciji, Gradišče št. 2, tik nunskega samostana. Opozarja se občinstvo iz zasedenega ozemlja sploh, da je zgoraj imenovana restavracija lokal vsakdanjega zbirališča. Odbor kluba se opozarja, da se vrši istotam seja v torek 7. t. m. ob 8. uri zvečer in ne v sredo 8. t. m.

* **Slovaški Orli** napadli češke legijonarje. Češko javnost je razburil strašen dogodek v Pruski. Tam so blagoslovili orlovsko zastavo, pri čemer je imel župnik Hlinka slavnostni govor. Ker pa je Hlinka ščuval proti državi, je temu ugovarjal bivši legijonar Michalek. Orli so se vrgli na Michalko in so skoraj ubili njega in njegova dva brata. Proti temu so izdali sedaj legijonarji poziv proti Orlom, ki ne napadajo samo Sokole, ampak vse, ki so se bojevali za svobodo češkoslovaškega naroda.

= **Hmeljska kupčija** v Savinjski dolini. Dne 31. avgusta se je po malem pričela kupčija s hmeljem. Prodalo se ga je nekaj za kron K za kilogram. Hmeljarji se obotavljajo s prodajo, ker pričakujejo ugodnejših en.

* **I. Veliki obrtniški semenj** v „Narodnem domu“ v Ljubljani se vrši na praznik, dne 8. septembra 1920., ob vsakem vremenu. Godbe, petje Ljubljanskega Zvona, tehtnica, šaljiva pošta, glasovanje za tri najlepše ženske, amerikanska ženitev, Buffalo-Bil-sladkor, mačke v žakljih, turška kavarna, srečolov z nad 400 bogatimi dobitki (čež 10.000 K vrednih) nudilo bo vsakemu sejmarju vse, kar mu srce poželi. Ker je skupiček sejma namenjen v organizacijske svrhe (ustanovitev mojsterske bolniške blagajne itd.), bo gotovo vsaka obrtniška rodbina in vsak njen prijatelj prišel na veseli obrtniški semenj. Postrežba bo najboljša in vstopnina samo 6 K; otroci do 12. leta v spremstvu staršev so vstopnine prosti. K obilni udeležbi vabi „Veselični odsek Pokrajinske zveze obrtnih zadrug za Slovenijo“. —k—

* **Heineiev spomenik v Hamburgu** so neznani zlikovci že drugič tako poškodovali z raznimi barvami, da je vsaka poprava nemogoča. Kakor je znano, je bil zaradi tega spomenika že svoj čas v Nemčiji hud boj, ker je Heine Nemcem marsikatero resnično pa britko povedal. Zato je bil posebno nemški cesar proti temu, da se mu postavi spomenik. Nazadnje so se ga usmilili Hamburci in so ta spomenik postavili. Če so ga sedaj poškodovali, je to znamenje, da se Nemci ne marajo izpreobrniti.

* **Izgnan komunist.** Znani komunist Nino Furlan je izgnan iz Jugoslavije. Ljubljanska policija ga je včeraj odpremila v zasedeno ozemlje preko Verda.

* **Smrtna kosa.** Umrl je v Sv. Petru v Savinjski dolini dne 1. t. m. vpokojeni nadučitelj Josip Klobčič. — V italijanskem ujetništvu je umrl dne 3. februarja 1919 sin nadučitelja Ferd. Rosensteina od Sv. Jurija ob Taboru, dijak sedme gimnazije, star komaj 20 let. Stariši so šele sedaj dobili obvestilo o smrti svojega sina.

* **Novi drž. kolodvor** v Celju je nameravalo zidati ravnateljstvo drž. železnic v Zagrebu. Ker pa ni bilo za gradnjo stavbe potrebnega kredita, je sedaj sporočilo, da ne reflektira več na prostor.

* **Stanovanjska kriza** v Celju je na vrhuncu. 62 rekurzov raznih tujih državljanov leži že več mesecev nerešenih pri deželni vladi. Potem se pa še hvalimo s svojo ekspeditivnostjo in norčujemo iz beograjskega „odmaha“.

* **Poseben izletniški vlak iz Maribora** na Koroško vozi dne 5. septembra iz Maribora ob 4·20 zjutraj do

Grabštajna in se vrne okoli 18. ure zvečer nazaj v Maribor. Cene znižane.

* **Novi most** čez Savinjo v Celju se bo pričel na vsak način graditi prihodnjo spomlad. Celjski gerentski sosvet je na svoji včerajšnji sej namreč sklenil, da se morajo že letos izvršiti vse potrebne predpriprave, z gradnjo samo pa se prične spomladi 1921. Stari kapucinski most se bo za silo popravil, tako da ga ne odnese že prva povodenj.

* **Nesreča** vsled splašenja konj. Iz Maribora nam poročajo: V sredo zjutraj je vozil hlapec posestnika Robiča iz Limbuša skozi Studence, kjer so se mu v bližini orožniške postaje iz dosedaj neznanih vzrokov splašili konji. Hlapec Jakob Mihelič je skočil z voza, pa je prišel pod konje, ki so ga hudo poškodovali na glavi. Mihelič si je tudi pretresel živce. Prepeljali so ga v bolnišnico.

* **Tatvine.** V Vidmu pri Krškem so bili okradeni Ljubljančani: Stanko Lapajne, Crtomir Nagode in Silva Nagode. Lapajnetu je bil ukraden 500 K vreden dežnik, Crtomiru Nagodetu gumijev plašč, vreden 2000 K, ter Silvi 1000 K vreden plašč. — V hotelu pri Sv. Janezu v Bohinju je neka služkinja odnesla za 9000 K raznega srebrnega jedilnega orodja.

* **„Kmečki strah“** na Koroškem. Po jezerskih planinah se je pojavila zver, ki je napravila tamošnjim posestnikom že mnogo škode. Raztrgala je že nekaj goveje živine in večje število ovac. Lovci pripravljajo lov na nevarno zverino.

* **Vlom v Gorici.** V goriški podružnici Ljubljanske kreditne banke v Trgovskem domu so italijanski vlomilci poskusili vlom. Poleg Trgovskega doma je več podzemeljskih hodnikov izza vojne. Dva njih vodita v kleti Trgovskega doma. Skozi te hodnike so vlomilci hoteli vdreti. Če bi se jim bilo posrečilo, bi bili našli v blagajni nad 200.000 lir gotovine. Vlomilci so že prišli skozi hodnike do glavnih vrat ter so jih pričeli vrtati s svedrom. Stražniki so jih pri delu presenetili. Vlomilcem se je posrečilo, da so po dobro znanih podzemeljskih hodnikih ušli.

* **Strel v prsa** je dobila Cecilija Borgeld, ko je šla danes popoldne v družbi več moških na sprehod proti Št. Vidu. Ko pride družba po Latermanovem drevoredu do Koslerjevega vrta, zadene Borgeldovo krogla, ki je priletela iz tivolskega gozda, in ji obtiči nad srcem v prsih. Borgeld je doma iz Celja in je prišla po opravkih v Ljubljano. Prepeljali so jo v deželno bolnico. Oblast pridno preiskuje dosedaj še nepojasnjen slučaj.

Iz uradnih listov.

: **Izpremembe v davkarski službi.** Mihael *Schwarz,* davčni upravitelj pri davčnem uradu v Slovenski Bistrici, je premeščen k davčnem uradu v Mariboru. Franjo *Sajovec,* davčni praktikant v Velikih Laščah, je premeščen k davčnemu uradu v Celju.

: **Uredba o imovini neprijateljskih podanikov.** „Uradni List“ z dne 1. septembra t. l., št. 101., objavlja naredbo ministrstva za pravosodje, s katero se predpisuje pravilnik za izvršitev uredbe o imovini neprijateljskih podanikov. S tem pravilnikom se izpreminja pravilnik z dne 19. avgusta 1915.

: **Invalidski oddelek za Banat in Bačko.** Ministrstvo za socialno politiko snuje v Novem Sadu invalidski oddelek za Banat, Bačko in Baranjo ter razpisuje zaradi tega natečaj za upravnika-šefa oddelka, za zdravnika, za dva tajnika, za štiri računske uradnike in za pisarniškega ravnatelja. Razen teh ukaznih uradnikov potrebuje ministrstvo še deset oficijantov in tri sluge. Pobližji pogoji v „Uradnem listu“, št. 101.

: **Novo sistemizirano službeno mesto.** Pri delegaciji ministrstva financ se je na novo sistemiziralo mesto pregledovalca poslovnih in gospodarskih knjig s prejemki 8., oziroma 7. ali 6. činovnega razreda. Prošnje do 20. septembra 1920.

Prosveta.

Ruski gostje v Ljubljani.

Član našega uredništva je govoril z režiserjem ruske gledališke družbe, gospodom Muratovim, in je izvedel sledeče: Ruski igralci, ki igrajo te dni v Ljubljani, so se našli na begu pred neurejenimi ruskimi razmerami večinoma že v Carigradu, kjer je mnogo ruskih in drugih slovanskih beguncev. Od tam so odšli v Bolgarijo, kjer so priredili v Sofiji in drugod nekaj predstav; dosegli so popolen uspeh, ker je ruščina Bolgarom prav lahko razumljiva. Od tam so odšli v Jugoslavijo, kjer so dosegli v Beogradu in Zagrebu najlepše uspehe. Iz Ljubljane odidejo na sever v Prago in v Berlin. Razume se, da je danes tako umetniško potovanje zvezano z velikimi stroški. Igralska skupina obsega 22 članov.

Bili smo mnenja, da bi bilo boljše, ko bi ruski igralci podali predvsem ruska dela, event. tudi taka, ki jih naše občinstvo že pozna, da bi nam bila igra zanimivejša in razumljivejša. Gosp. Muratov: Mi ne prinašamo samo ruske dramatske umetnosti, ampak pred vsem rusko igralsko umetnost, zato je naš repertoir izbran ker najmodernejše. Ako bodo igre uspele, pridamo eventualno še Čehova „Djadja Vareja“.

Državni preobrat je znotraj oškodoval rusko umetnost — prisilil pa je umetnike, da so nesli rusko umetnost v Evropo, kjer si je bila pred tem že pridobila slavno ime. Naravno je bilo, da potuje po Evropi tudi več „umetnikov“, ki špekulirajo na rusko ime. Naša družba sestoji iz prvovrstnih sil. Smo tik pred sezono. — Gostovanje ruskih gledaliških družb dobiva poseben pomen za manjše slovanske narode, ker je to preskušnja naše praktične slovanske vzajemnosti, t. j. poizkus, da se nam otvori bogato kraljestvo ruske kulture in umetnosti v njeni izvirni krasoti.

— **Pygmalion.** Predstava ruskih umetnikov je bila prav dobro obiskana. Gledališče je bilo razprodano. Shawov „Pygmalion“ je duhovita komedija, ki je n. pr. v Narodnem divadlu v Pragi že tretje leto stalno na repertoirju. Problem je sicer nam nekoliko tuj, dovtipi pa so navadni. Zdi se nam, da je občinstvo v splošnem vsebino prav dobro razumelo. Igralci so pokazali, da je opravičena pohvala, ki smo jo o njih čitali v drugih listih. Eliza (Marševa), profesor Nigens (Puljatov), Dulitl (Muratov) in vsi drugi so se izkazali kot prvovrstni umetniki. Občinstvo je s priznanjem ploskalo. Bil je lep večer, ki je prijetno presenetil nas, ko smo videli polne lože in galerijo, in umetnike, ki so čutili, da publika razume njih igro. Znanje ruščine pri nas ni redka stvar: gledališki večeri ruskih umetnikov pa nam podajajo lep živ jezik, ki je nam v is[illegible] bolj razumljiv.

— **Cirilo[illegible] knjižnica,** 2. zvezek. *Jugoslovenski Piemont.* Zgodovina Srbije od Crnega Jurija do kralja Petra. Prvi del. Spisal dr. Leopold Lenard. Maribor 1920. 152 str. Cena 14 K. Izšla je pod zgoraj navedenim naslovom knjiga, ki obravnava prvi del zgodovine novejše Srbije, to je one jugoslovanske zemlje, ki je kot na Laškem Piemont bila izvor ujedinjenja in osvobojenja našega naroda. Knjižica je pisana kolikor mogoče poljudno. V prvem poglavju pojasnjuje kulturne in socialne razmere srbskega naroda ob prehodu pod turško robstvo, v drugem opisuje srbske vstaje do Crnega Jurija, deda našega sedanjega vladarja, a v tretjem vstajo Crnega Jurija do prve osvoboditve Srbije. V drugem delu bo sledila nadaljnja zgodovina Srbije Karadjordjevićev. Knjižica je zelo lično izdelana, tiskana na zelo finem, močnem papirju. Cena je s 14 K zelo nizka, s poštnino 15 K 60 vin.

* **Kipar Rendić v Ljubljani.** V Ljubljano je dospel kipar Rendić, ki v kratkem odpotuje v Zagreb.

— **Sarah Bernhard.** „Berliner Tagblatt“ javlja, da je Sarah Bernhard težko obolela za pljučnico. Zdravstveno stanje 74letne umetnice je jako kritično.

Sokolski vestnik.

sv **Sokol v Slovenski Bistrici** priredi v nedeljo, dne 5. t. m., javno telovadbo, pri kateri nastopi članstvo in naraščaj slovenjebistriškega Sokola s Hoffmanovimi in Vidmarjevimi prostimi vajami ter vajami na orodju. Po telovadbi se vrši velika ljudska veselica v vseh prostorih hotela „Beograd“. Začetek ob 15. uri. Vstopnina 6 K.

sv **Povodom sokolske prireditve v Litiji** dne 5. t. m. je za udeležnike na progi Ljubljana-Litija ugoden vlak, ki vozi iz Ljubljane ob 14. uri, prihod v Litijo ob 15. uri. Nazaj iz Litije proti Ljubljani ob 21. uri 15 min. Iz Zidanega mosta vlak, ki vozi v Litijo ob 14. uri. Za nazaj proti Zidanem mostu je dovolila železniška uprava nekaj osebnih voz k vlaku, ki odhaja ob 24. uri iz Litije. Na progi Ljubljana-Litija dovoljena je za ta dan za udeležnike z izkaznicami polovična vozna cena. Zletne izkaznice so dovoljene one, ki jih je izdal Savez (kakor za Maribor) in se dobe pri društvih, odnosno pri Savezu kakor tudi pri Sokolu v Litiji. Društva prosimo, da udeležnikom take izkaznice izstavijo.

Sport in turistika.

st **Nogometne tekme.** Jesensko nogometno sezono otvori S. K. Ilirija v nedeljo, dne 5. septembra, s tekmo proti rezervi. Ker je to prvič v sezoni, da teknujeta prvo moštvo in rezerva med seboj, obeta biti tekma jako zanimiva. Začetek ob pol 18. uri. Blagajna se odpre ob 17. uri. Vstopnina: sedeži po 10 K, stojišča brez izjeme po 4 K. — V sredo in četrtek na prostoru Ilirije Innsbrucker Sportverein — Ilirija I.

st **Poverjeništvo za kmetijstvo** je podarilo za slovensko dirko častno darilo in 5000 K.

Izpred sodišča.

Tatvina firneža. Ljubljansko porotno sodišče je včeraj obsodilo na eno leto težke ječe mehanika Ivana Kadunca zaradi tatvine. Kadunc je, ko je bil še kot strojnik uslužben pri lesnem trgovcu Hajuriharju v Škofji Loki, ponoči odnesel izpred Rozmanoev hiše dva soda firneža v vrednosti 15.600 K. Firnež je bil last trgovca Jurija Jenka.

Premeten slepar. Jože Čuk iz Loma nad Crnim vrhom je prmeten slepar. Več družin po raznih krajih je ogoljufal za velike vsote. Prihajal je navadno k rodbinam na kmetih, ki so imele svojce še v vojnem ujetništvu. Posestnico Marijo Gracelj v Ribnem je ogoljufal za 640 K in za razno obleko v vrednosti 2773 K. Dalje posestnika Lovra Kristofa v Veliki vasi pri Borovljah za 1000 K gotovine in razno obleko. Pred ljubljansko poroto je bil obsojen na pet let težke ječe.

Konjska tatvina. Anton Vehar, tesar na Dovjem, je bil včeraj oproščen od obtožbe tatvine dveh konj. Zanimivo je, da so porotniki zahtevali še glavno vprašanje, če je Vehar imel namen konja poškodovati. Zgodovina teh konj je zelo zanimiva. Tihotapci so jih skušali iztihotapiti v Celovec. Orožniki pa so jih vedno zaplenili. Slednjič jih je odpeljal Vehar iz županovega hleva.

Gospodarstvo.

= **O italijanski trgovini.** Tradicijonalno tržišče v inozemstvu je bilo za italijansko blago pred vojno vzhodna Evropa, posebno pa vzhodna obala Sredozemskega morja. Sem je izvažala italijanska trgovina svoje svilene, volnene in platnene tkanine, testenine, olje in različne druge fabrikate. S svojimi kolonijami je vodila Italija neznatno trgovino, nasprotno pa je stala v ozki trgovinski zvezi s Švico, Francosko, Avstrijo itd. Izvažala je največ svoje specijalitete, sirovo svilo, olje itd., a uvažala les, žito in različne fabrikate. Nič manj ni trgovala z Anglijo in Nemčijo, od katerih je prejemala premog in mnogo fabrikatov. Te države so investirale velike kapitale v italijanska podvzetja. Glavni izvozni artikel je sirova in predelana svila (na leto za 530, med vojno 660 milijonov lir). Zadnje čase je Italija dobila zveze v Južni Ameriki, kamor se je vršila živahna izvozna in uvozna trgovina. Trgovska bilanca Italije kaže leta 1909. nad 1·2 milijardi deficita. Plačilna bilanca pa je bila aktivna. Temu je bil vzrok ogromen tujski promet in pa pošiljatve številnih izseljencev. Med vojno pa je postala italijanska trgovinska bilanca letno že za 12 milijard pasivna, kar se ni dalo več kriti iz tujskega prometa in iz pošiljk izseljencev. Italija je postala dolžnik Amerike in Angleške, kar kaže v prvi vrsti lira, ki je izgubila $^2/_3$ svoje vrednosti v primeri z dolarjem in $^1/_2$ svoje vrednosti v primeri z angleškim funtom šterlingom. V Italiji manjka posebno velikega bančnega kapitala. Glavni instituti, ki se bavijo s financiranjem industrije itd. so ustanovljeni od tujega kapitala (Banca commerciale, Banca di Roma, Credito italiano itd.). Te velebanke so izdelale načrt o skupni kooperaciji v inozemstvu, posebno na Balkanu, kjer nameravajo otvoriti številne filijalke in preko njih financirati rudokope, železnice itd. Vse to seveda po ugodni rešitvi jadranskega vprašanja. Takrat se razlije šele italijanska moč na Balkan. Vse že čaka nestrpno, tržaške tolpe razbijajo domove, reški trgovci protestirajo proti prepovedi trgovine z Jugoslavijo. Italija prosi kredita po svetu, da ga vrže po ugodni rešitvi jadranskega problema na Balkan, spravlja to vprašanje vedno in vedno na dnevni red, tako na oni strani, mi pa lažje čakamo, potrpimo, da uvidijo Italijanaši na lastni koži krivico, odprimo si s trgovinskimi pogodbami pot na sever, vzhod in zapad, proti jugu si bomo odprli, ko postanemo močni in bolj složni, če ne zlepa pa zgrda.

= **Trgovski odnošaji Nemške Avstrije z Rusijo.** Ruski strokovni oddelek trgovskega muzeja na Dunaju je v eni svojih zadnjih sej opozarjal na dejstvo, da Nemška Avstrija ne more še sedaj glasom sklenjenih mirovnih pogodb pričeti z Rusijo trgovinskih odnošajev. Na vzpostavitev razdejanega avstr. gospodarstva ni mogoče misliti predno se ne posreči, spojiti spet vezi z ruskimi gospodarskimi krogi ter izkoristiti za avstr. gospodarstvo ono veliko množino avstr. vrednot, ki leže pokopane v Rusiji. Ni dvoma, da se druge države poslužujejo vseh mogočih načinov, da stopijo v gospodarske stike z Rusijo, in da Nemška Avstrija zopet zamudi, ako se ji ne posreči, skleniti z Rusijo čimprej gospodarskega miru. Svoje želje so izrazili zborovalci v sledečem sklepu: „Industrijski in trgovski krogi Nemške Avstrije, zastopani v avstrijsko-ruskem strokovnem oddelku trgovskega muzeja smatrajo obnovitev trgovskih odnošajev z Rusijo eksistenčnim vprašanjem, ker avstr. narodno gospodarstvo potrebuje za svojo obnovo neobhodno ruski trg. Nujna in neodložljiva so vprašanja, na kak način in pod kakimi pogoji naj bi začela ruska trgovina, kaj naj pričakujejo posestniki ruskih vrednostnih papirjev, kako stališče zavzema sovjetska vlada napram avstr. predvojnim upnikom in kaj se je zgodilo, oziroma kaj naj se zgodi z likvidiranim avstr. premoženjem v Rusiji. Vse to velja tudi za nas.

= **Pospeševanje angleške produkcije volne.** Da se dvigne angleška produkcija volne v kolonijah, je državni komite za volneno industrijo izdelal dalekosežni načrt. Ustanovi se poseben fond pod predsedstvom ministra za trgovino, katerega bo dotirala država v 5 letih z 250.000 funti šterlingov, industrija pa bo za vsako balo volne oddala 5 pence, kar bo znašalo letno 100.000 funtov šterlingov. Pri upravi tega fonda bodo udeležena tudi druga interesirana ministrstva, korporacije delavcev in delodajalcev in trgovske zbornice. Večino denarja bodo uporabili za strokovno naobrazbo strokovnjakov v poljedelskih delih kolonij, da bodo mogli vse svoje moči posvetiti gojitvi in izpopolnitvi volnene kulture. Transportna sredstva v pokrajinah volnene kulture hočejo izpopolniti. V veliko krajih so določili *minimalne* cene. Na ta način upa angleška industrija dvigniti produkcijo volne.

= **Cene pšenici in moki.** Cena pšenici se je v zadnjem času nekako ustalila na višini 730—750 kron za meterski stot. Troški, ki se smejo zaračunati za mletje, so maksimirani samo v Sloveniji s 40 kronami za mline na vodo in s 60 kronami za mline na paro ali motor. Vsled tega velja za mlin n. pr. v Kranju za mletje enega stota pšenice, kupljene v Novem Sadu, približno ta-le kalkulacija: Cena pšenici 740 kron, dovoz 20 kron, tovorni troški 68·40 kron, zavarovalnina (2 %) 15 kron, 10 % izguba pri transportu 74 kron (v mirnem času 2 %) — skupaj 917·40 kron. K temu pride še 10 % brutozaslužek 91·74 kron in troški mletja 40 kron. Skupno bi torej danes stala mletev enega stota pšenice 1059·14 kron. Produkt mletja bi moral biti: 20 % moke št. 0, t. j. 20 kg, ki dajo po ceni 14 kron za kilogram 280 kron; 24 % moke št. 2 po 13 kron daje 312 kron; 33 % moke št. 6 po 12 kron daje 396 kron; 20 % otrobov po 3 krone daje 60 kron. Ostanek 3 % je zguba pri mletju. Skupni dohodek za prodajo moke je torej 1048 kron, dočim bi v tem slučaju znašali troški 1059 kron 14 vinarjev; mlin bi torej delal z izgubo 11 kron. Naravno, da mlini ne delajo z izgubo, marveč izkazujejo velike dobičke. Oni imajo tudi cenejše zaloge; cena pšenici je bila zadnja 2 do 3 mesece za stot po 200 kron nižja. Razen tega izdelujejo nekateri mlini nekoliko boljšo moko št. 2 in jo prodajajo za št. 0. To pomeni za mline lep dobiček. Nesolidna podjetja primešajo moki tudi otrobe, zmlet grah ter sušen in zmlet krompir in dosegajo na ta način velike dobičke.

= **Tiskovni papir.** V Nemčiji skušajo znižati cene vsemu blagu. Ravnokar se vodi debata, kako znižati cene tiskovnemu papirju. Državni gospodarski urad je sklenil znižati cene papirju na ta način, da dobe tovarne za papir cenejše sirovine, da se torej zniža cena lesu, kar je naravno vzbudilo velik odpor pri lesnih trgovcih. Cene tiskovnemu papirju so določene tako, da se k cenam od 1. julija 1915 doplača 315 mark za 100 kg.

= **Reforma obrtnega zakona.** Po inicijativi gospodarskih krogov je sklenilo ministrstvo za ustavotvorno skupščino in izenačenje zakonov, da se povede razprava o vprašanju upeljave enotnega obrtnega zakona za vso državo. Kot temelj za razpravo naj bi služil srbski zakon z dne 29. junija 1910, ki naj bi se v nekaterih točkah spopolnil in razširil na področje vse države. Trgovske in obrtniške zbornice so bile pozvane, da zaslišijo mnenje vseh važnejših gospodarskih organizacij v tej zadevi.

= **Novo elektrostrojno podjetje.** V Beogradu se je ustanovila delniška družba za elektrostrojno podjetje z glavnico 500 milijonov dinarjev, razdeljeno na 500 delnic po 1000 dinarjev. Družba bo pospeševala razvoj strojne tehnike in elektrotehnike v naši kraljevini.

= **Žigosanje** vojnih in predvojnih posojil. Dne 6. septembra se začne popisovanje, žigosanje in pridržanje obveznic vojnih in predvojnih posojil bivše avstro-ogrske monarhije, ki se nahajajo na ozemlju naše kraljevine. Popisovanje in žigosanje obveznic vojnih posojil bo trajalo do 20. septembra, ono predvojnih posojil pa do 25. septembra t. l. Ves ta posel bo v Sloveniji izvršila delegacija finančnega ministrstva po svojih davčnih uradih.

= **Prebitek volne na Madžarskem** bo znašal približno za 300 do 400 milijonov kron. Volna je namenjena za izvoz.

= **Izvoz češkoslov. sladkorja.** Iz Češkoslovaške se je meseca julija t. l. izvozilo 149.164 meterskih stotov konsumnega sladkorja, razen tega pa še v Avstrijo 13.952 meterskih stotov industrijskega sladkorja. Skupni izvoz je znašal torej 1631 vagonov, od katerih je šlo 876 vagonov v Avstrijo.

= **Plovba po Donavi.** Bavarski Lloyd je upostavil zopet plovitbo po Donavi do Beograda.

= **Preskrba Nemčije** z železnimi kovinami. Dovoz iz Francije in Luksenburga pojema, uvoz se je prenesel na Švedsko in Špansko, glavno zaradi znižanih prevoznih tarifov.

= **Naša agencija v Alžiru.** Minister za trgovino in industrijo je določil, da se dosedanja francosko-jugoslovanska trgovska agencija v Alžiru pretvori v priveligirano agencijo kraljevine SHS. Za šefa agencije je postavljen konzularni tajnik Živojin Aleksić.

Jugoslovanski izvoz. Beograd, 2. septembra. *Finančno-gospodarski odsek je imel danes sejo, ki je trajala do 13. ure. Sklenjen je bil izvoz 15.000 vagonov pšenice. Vsak izvoznik mora brzojavno obvestiti glavno direkcijo carine o številu izvoženih vagonov. Za izvoz vina, hmelja, karbida itd. ni treba osigurati valute. Na seji se je razpravljalo tudi o oskrbi države s petrolejem.*

= **Zvišanje** kolkovnih in neposrednih pristojbin v Nemški Avstriji. Namen novemu zakonu, objavljenemu dne 15. julija 1920. je zvišanje nekaterih kolkovnih in neposrednih pristojbin. Pred vsem se zvišajo pristojbina na menice, izstavljene doma, plačljive v dobi šestih mesecev, nadalje za trgovska nakazila in za gotove zadružne stvari. Pristojbina znaša $^1/_4$ % cele vsote. Za menice, ki tečejo več kot šest mesecev, za posojilne pogodbe, cesijo terjatev, listine o poroštvu, zastavne obligacije, pobotnice, najemninske in zakupne pogodbe se plača odslej 1 % cele vsote. Za kupne, menjalne in dobavne pogodbe premičnin se zvišajo pristojbine na $1^1/_4$ %.

= **Tržne cene v Zagrebu.** (En groe.) Pšenica 750 do 760, ječmen 370 do 400, oves 220, vse franko sremska postaja. Moka nularica 12, št. 2 11, št. 6 9·50 kron postavljena Zagreb.

= **Stroge odredbe** proti uvozu živine iz Avstrije. Z ozirom na to, da so se v spodaj navedenih krajih Avstrije pojavili slučaji živinske kuge, ki ogroža okužiti tudi našo živino v obmejnih krajih Koroške in Avstrije, je izdala deželna vlada jako stroge odredbe. 1.) Prepovedan je vsak uvoz in ugon parkljate živine, goveda, ovac, prašičev in druge živine, bodisi po železnici ali cestnem prometu, in sicer iz vseh krajev Koroške in Štajerske, ki spadajo pod Avstrijo ali pa so od nje zasedeni. Iz političnih okrajev Št. Vid na Glini, Šmohor, Celovec, Špital, Beljak, Voitsberg, Bruck, Gröbming, Leoben, Gradec, Weitz, Feldbach, Hartberg, Leibnitz, Deutschlandsberg in Radgone. 2.) Prepovedana je prodaja živine tudi v poljedelske in plemenske svrhe, in sicer za vse obmejne kraje Koroške in Štajerske, ki spadajo pod Avstrijo. Prepovedan je dalje iz istih razlogov vsak promet s parkljato živino iz pasa A v pas B na Koroškem in nasprotno. Osebam, ki se pečajo z živino, kakor mesarjem, živinskim trgovcem, gostilničarjem, konjačem itd. je prepovedano voditi živino od vasi do vasi obmejnega ozemlja.

= **Povišanje železniških tarifov** iznosi v Belgiji 100 %, v Franciji za osebni promet 80 %, za blago 140 %, Nizozemska isto, Norveška 150 %, Portugalska 57 %, Švedska osebni promet 150 % blago 200 %, Španija 50 %, Zedinjene države ameriške 40 %, Češka in Nemška Avstrija osebni promet 500 % blago 600 %, Rusija osebni promet 1400 %, blago 3400 %.

= **Nova velika češka banka na Dunaju.** „Čas“ javlja, da se snuje pod imenom „Slovanska trgovska banka“ na Dunaju novo veliko bančno podjetje podjetje, pri katerem sodelujejo glavne češke banke.

= **Zvišanje obrestne mere** se v najkrajšem času izvrši v češkoslovaški republiki. Na ta način upajo denarni zavodi zvišati vloge.

= **Promet s kožami in obutvijo v Sloveniji.** Pokrajinska vlada je v sporazumu z oddelkom ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani izdala naredbo, s katero so vse naredbe o omejitvi promea s kožami in obutvijo ukinjene.

= **Ogrska industrija.** Na Ogrskem počiva skoro vsa industrija, ki je navezana na uvoz surovin iz inozemstva. Nabava surovin je otežkočena vsled silno nizke valute. Dela samo oni del industrije, ki ima surovine doma.

= **Bombaž.** Vsled izborne ameriške letine bombaž v Newyorku še vedno pada. Trgovina slaba. V Bremenu raste bombaž že 14 dni. Kilogram bombaža se je dvignil od 40 na 48 do 49 mark.

= **Borze od dne 2. septembra.** *Beograd,* valute: marke 51, leji 59, dolarji 52·5 do 62, francoski franki 189 do 190, avstrijske krone 11, angleški funti 96. — *Zagreb,* devize: Berlin 200 do 215, Milan 500 do 510, Pariz 750 do 780, Newyork 105 do 107, Praga 178 do 186. Valute: Dunaj 40 do 41, dolar 102 do 104, češke krone 180 do 185, marke 205 do 210, leji 239 do 240.

= **Borza v Curihu:** Berlin 12,30, Holandska 194,25, Newyork 609,50, London 21,69, Pariz 42,25, Milan 28,90, Bruselj 40, Kopenhagen 87, Stockholm 122, 50, Kristiania 86,60, Madrid 91, Bueros Ayres 230, Praga 10,10, Beograd 21,50, Zagreb 5,40, Dunaj 2,80.

= **Borza na Dunaju:** (prosti promet) Zagreb 230 do 250, Budimpešta 99 do 108, Praga 417 do 430, Varšava 97 do 108, Dinarji 940 do 990, dolarji 240, lira 1130 leji 510 do 512, rublji 280, marke 520 do 525, francoski franki 1725, švicarski franki 3975 do 3980, angleški funti 840.

Zagrebška borza dne 2. septembra.

	denar	blago
Jadranska banka	2750	2800
Ljubljanska kr. banka	1200	1225
Sumska industrija	980	1025
Rečka pučka banka	455	465
Narodna banka d. d.	820	830
Eskomptna banka	1650	1700
Hrv. zemaljska banka	770	780
Banka i štedionica za Primorje, Sušak	1150	1250
Goranin	980	990
Esk. Brod	330	335
Banka za trg., obrt i ind.	430	450

Dunajska borza dne 2. septembra.

Avstr. kronska renta	94·50
„ majska renta	94·50
Ogrska kronska renta	108·—
V. avstrijsko vojno posojilo	—·—
Turške srečke	2120·—
Kreditni zavod za trg. in industr.	992·—
Anglobanka	785·—
Bankverein	800·—
Bosanska zemaljska banka	660·—
Živnostenska banka	1095·—
Državne železnice	5065·—
Južna železnica	1170·—
Alpine-Montan	8615·—
Praška železna industr.	7100·—

Vremensko poročilo.

Ljubljana 306 m nad morjem

Dan	Čas opazovanja ob	Stanje barometra v mm	Temperatura po C.	Vetrovi	Nebo	Padavine v mm
1. sept.	22. uri	738·6	14·1	slab. svz.	oblačno	1·9
1. sept.	8. uri	738·2	12·6	brez vetra	»	
1. sept.	15. uri	737·9	19·0	sr. svz.	več obl.	
Obir 2044 m nad morjem						
1. sept.	22. uri	586·2	8·0	sl. zapad	oblačno	0·6
1. sept.	8. uri	586·6	8·0	»	sneg	

Srednja včerajšnja temperatura 15·3, normalna 16·9

Vremenska napoved: Lepo [illegible] vreme.

VITOMIR F. JELENC:

V boju z Albanci leta 1915.

(Dalje.)

Ali nismo imeli časa, da si ogledamo zavzeti položaj, morali smo naprej... vse višje in višje smo se spenjali, nikjer ni bilo poti, nikjer steze, plazili smo se po pečinah, skakali od skale do skale, ali od Albancev nikjer sledu; vedeli nismo niti kje so, niti koliko jih je.

Okoli poldneva smo se približali prvi albanski vasi Vladimirci. Oprezno so se splazile naše patrulje do vasi, ker smo dobro poznali način albanskega vojskovanja; v svojem fanatizmu se poskrijejo po hišah in čakajo, da pridejo večji oddelki vojakov v vas, potem pa naenkrat od vseh strani začno streljati iz svojih skrivališč! Naše predstraže so natančno preiskale vso vas in potem javile, da je vse v redu. Šli smo skozi vas, ki je bila kakor izumrla, žive duše ni bilo nikjer; vse prebivalstvo je pobegnilo, kar je moglo nositi orožje, je bilo s Kačaki, ženske, starci in otroci so se skrili po nepristopnih skrivališčih. Prešli smo tako nekaj vasi, a nikjer ni bilo žive duše...

Najtežje nam je bilo orientirati se v tem skalovju, specialne in generalne karte so bile jako pomanjkljive in nezanesljive, ljudi nikjer, da bi jih mogli vprašati, zato smo se morali držati samo smeri ravno proti zapadu. Vse naokoli so bile same skale, nikjer niti enega drevesa, nikjer najmanjše sence, solnce se je upiralo v skale in pripekalo, kakor v največjem poletju.

Dospeli smo na malo gorsko planoto, bilo je že precej pozno popoldne, tu smo obstali in kmalu dobili povelje, da tu prenočimo; hitro smo si postavili šatore, seveda slame in sena ni bilo, tako da smo počivali na golem kamenju. Ves dan nismo okusili ničesar, zato so nam šle v slast konzerve, a zraven smo si s suhorjem lomili zobe.

Vsi trudni smo polegli, straže so bile na svojih mestih... ali naenkrat se oglase od vseh strani albanske puške; planili smo pokoncu; zavarovani nismo bili od nobene strani, a puške so pokale od vseh strani, nastala je precejšnja zmešnjava, ki pa je trajala le kratek čas, zadonela so ostra povelja, in hitro smo bili vsak na svojem mestu; imeli smo samo to srečo, da smo si mogli iz kamenja hitro sezidati male grudobrane, odprli smo ogenj na vse strani, in pod našim ognjem so začeli nastopati naši oddelki v večjih presledkih; tudi moj oddelek je prišel na vrsto, dobili smo povelje, da zasedemo mal greben, odkoder so padali streli nam naravnost v bok; po eden in eden smo morali teči preko planote, ali Albanec je izboren strelec, koliko njih je padlo, ko so tekli, da se približajo podnožju grebena!

Speli smo se že precej visoko pod greben, in tu sem imel prvikrat priliko opazovati premeteno albansko zvijačo, katere se Albanci uspešno poslužujejo v borbi. Med posameznimi skalami smo videli razločno male albanske kapice in mislili smo, da je tam njih skrivališče, prav pridno smo streljali tja, bilo je nekaj dobrih pogodkov, videli smo kako je odletela kapica... ali ogenj smo dobivali od druge strani, kjer nismo opazili prav ničesar... Kmalu so izginile kapice in se pokazale na popolnoma nasprotni strani, mi smo mislili, da so Albanci vzeli drugo skrivališče in začeli obstreljevati v tem smeru, ali zopet smo dobili ogenj od nasprotne strani, tako se ponavljalo parkrat. Nikamor nismo mogli naprej, kamor smo se obrnili, vedno smo dobili ogenj od nasprotne strani. Po dolgem naporu se je šele posrečilo našim vrlim topničarjem, da so na rokah prenesli male brdske topove na nepristopne pečine in od tam začeli obstreljevati na vse strani albanske položaje; pod okriljem topov smo napredovali in dospeli do albanskih utrjenj, ki so bila pa zopet prazna; Albanci so zopet pobegnili... ali na onem mestu, kjer smo videli one albanske kapice, in kjer smo domnevali, da so dobro utrjeni Albanci, tam smo našli nekaj prestreljenih kapic, tako smo spoznali albansko zvijačo, postavijo namreč svoje čepice tako, da jih sovražnik vidi, da misli, da so tam Albanci, a oni se skrijejo na nasprotnem kraju in od strani obstreljujejo napadalce.

Zmračilo se je že, ko smo pregnali Albance, ali nismo se mogli vrniti v taborišče, ker smo morali ostati na predstraži v zavzetih albanskih položajih. Vso noč smo stražili in proti jutru smo se začeli pomikati naprej. Borbe so trajale ves dan, ne borbe v pravem pomenu besede, ampak praske s tolpami Kačakov, ki so se zaustavljali na vsakem pripravnem grebenu in nam zabranjevali prehode; tako smo mogli le počasi napredovati. Plazili smo se skozi čeri, in ko smo najmanje mislili, so zadonele puške in ponavljala se je igra obkoljevanja in približevanja, ali kakor hitro smo zavzeli tak albanski položaj, ki ga je morda branilo le par predrznežev, smo dobili ogenj od druge strani... in tako je šlo ves dan!

Kamorkoli smo prišli, nikjer ni bilo žive duše, vse je bilo prazno in zapuščeno.

To naše potikanje in počasno napredovanje je trajalo nekaj dni, ali prišli smo le malo naprej. Podnevi je še nekako šlo, ali noči so bile jako nevarne, taborili smo vedno na prostem, na odprtih krajih, a v vednem pričakovanju, da nas napadejo Albanci iznenada. Sicer je jako redko, da Albanci napadejo ponoči, ker je to pod njihovo častjo, da bi se borili v temi, ali opreznost je bila vendarle dobra.

Bil sem na predstraži precej daleč od svojega oddelka, službo smo nastopili v prvem mraku; vso noč nismo opazili nič sumljivega; ko se je pa začelo daniti, smo slišali naenkrat ne daleč od nas nekake stopinje po pesku; v trenutku smo bili pripravljeni, puške smo naslonili na grudobran, odvili smo si bombe in čakali, ali videlo se ni ničesar, bilo je še preveč temno; niti premaknili se nismo, komaj smo si upali dihati; slišali smo razločno korake in to ne daleč od nas! Previdni in oprezni so bili ti koraki, pritajeni, ali v jutranji tišini so se vendarle razločno čuli.

Naenkrat zagledamo kakih petdeset metrov pred seboj štiri postave!

„Stoj! Kdo je?“

Takrat so pa te štiri postave popadale na tla, ležale nekaj časa nepremično, a nato se začele plaziti naprej!

V drugič je zadonel naš poziv:

„Stoj!“

Odgovora ni bilo, ali postave so se začele zopet plaziti naprej... po tretjem pozivu je naša straža oddala dva strela, a od one strani smo čuli hreščeče ženske klice.

Skočili smo tja in našli štiri Albanke, ki so se tiščale skupaj kakor ovce v ognju in vse drgetale strahu. Začeli smo jih vpraševati, ali one nas niso razumele, gledale so samo s široko odprtimi očmi v nas in se tresle po vsem telesu; okoli njih pa so bile razmetane velike torbe, ki so jih pometale od sebe, vzel sem eno, ali bila je jako težka, iztresel sem jo, in iz nje so padale pogače koruznega kruha in pa najrazličnejša municija, bili so to patroni za revolverje in puške vseh sistemov in kalibrov, bile so tudi novo vlite svinčenke; pregledali smo tudi ostale torbe in v vseh našli isto vsebino. (Dalje prih.)

Lastnik in izdajatelj
Konzorcij „Jutra“.
Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

Mali oglasi.

Ure, žepne, popravlja nasproti glavne pošte **F. Čuden Sin, urar v Ljubljani.** 91 10—1

Po zelo **znižani ceni** nova **dvokolesa,** plašči, zračnice, **šivalni stroji** in vsakovrstni deli, karbidne svetilke, gorilci itd. Sprejmejo se v **popravilo dvokolesa in razni stroji** pri **BATJELU, Ljubljana, Stari trg št. 28.** 67 10—4

Višek preprostosti. Olajšano in okrajšano **dvojno knjigovodstvo.** Takoj in lahko uporabljivo za vsako podjetje. Sestavil **Maks Kovač v Mariboru,** Krekova ulica 6. Prospekt zastonj. 73 5—5

Štedilnik, pripraven, se zaradi pomanjkanja prostora **proda.** Več se zve v upravništvu «Jutra». 32 5

Suhe gobe, laneno seme, kumno ter vse druge deželne pridelke kupuje trgovina s semeni: **Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.** 13 10—7

Urna in zanesljiva ženska, ki se v Ljubljani dobro spozna, dobi lep postranski zaslužek. Zglasi naj se v upravništvu «Jutra».

Upravnik
za dnevnik v Mariboru se išče.
Ponudbe naj se sporoče upravništvu „Jutra“, **Sodna ulica 6.**

Obl. konces. informačni zavod
.. Drago Beseljak ..
Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5, dobavlja vse kreditne in privatne informacije v tu- in inozemstvu. V abonementu ter posamezno cene zmerne. 10 3

Koruza za krmo
se dobi od 100 kg dalje pri tvrdki
JOS. ZIDAR
84 **Ljubljana, Dunajska c. 31.** 3—2

Inserati „Jutra“ imajo velik uspeh!

Amerikansko strojno olje
Olje, lahko, za vretena;
olje za transmisije;
olje, strojno za poljedelske stroje;
olje, strojno za težke stroje;
olje za avtomobile, lahko;
olje „ „ , izredno težko;
olje za cilindre;
olje proti prahu. 57 104—4
Glavna zaloga:
Medić, Rakovec & Zankl, d. z o. z.
prej A. Zankl novi sinovi.

Naročajte in čitajte
Zbirko političnih, gospodarskih in socijalnih spisov,
ki jo izdaja Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica št. 6:
I. zvezek: **Dr. A. Zalokar,** Ljudsko zdravje, cena 5 K.
II. zvezek: **Dr. B. Derč,** Dojenček, njega negovanje in prehrana, cena 5 K.
III. zvezek: **Dr. J. Demšar,** Spolne bolezni, cena 8 K.
IV. zvezek: **Dr. Št. Sagadin,** Naš sadašnji ustavni položaj, cena 16 K.
V. zvezek: **Dr. L. Pitamic,** Pravo in revolucija, cena 7 K 50 v.
VI. zvezek: Dokumenti o jadranskem vprašanju, cena 18 K. 71 2
Po pošti priporočeno velja vsaka knjiga 1 K 60 v več.

Prva kranjska vrvarna
Ivan N. Adamič
89 **Ljubljana.** 2—1
Telefon 441.
priporoča **vrvarske izdelke iz prave dolge konoplje,** kakor **strange, oglavja za konje, vrvice za perilo, vrvi za seno in transmisije, špage** vsake debelosti, **drete, opasnice** (gurte), navadne in za transmisije (Müllergurten), **fino izdelane vrvice za okna** (Rolloschnur) itd., **po najnižjih cenah.**
Lastni izdelki! Postrežba točna!

Strojne tovarne in livarne
d. d.
Ljubljana. 40 26—3
Stroji za obdelovanje lesa, vodne turbine, žage, hidravlični regulatorji, stiskalnice za klobuke, transmisije, kovinski izdelki, **armature,** sesaljke, ognjegasne brizgalne, **zvonovi,** elektrotehnične potrebščine, elektromotorji.

„JADRAN“
d. z o. z.
Ljubljana, Dunajska cesta št. 9
ima v skladišču in oddaja po najnižjih cenah:
Pšenično in koruzno moko, koruzni zdrob, pšenico in koruzo v zrnu, oves, koruzo za krmo.
Sladkor, amerikanski rjavi v vrečah in beli češki v kockah, kavo, olje, sir, sol, riž, vžigalice, milo.
21 104—4

Medica & Co.
44 3
manufakturna veletrgovina
Ljubljana, Sodna ulica 7.

DELNIŠKA TISKARNA
D. D.
(prej Tiskarna Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg)
v Ljubljani, **Miklošičeva cesta št. 16**

se priporoča
za izdelovanje vseh tiskovin od posetnic do najumetnejšega barvnega tiska, kakor tudi za natiskovanje listov, časopisov, trgovinskih in uradnih tiskovin.
Vsa ta dela izvršuje kar najhitreje in po strogo strokovnih pravilih. 35 3
Obenem priporoča svojo najbolje urejeno **knjigoveznico,** ki izvršuje knjigoveška dela od najpreprosteje do najfineje vrste.

Naznanilo in priporočilo.
Vsled podražitve železnice sem **preselil svojo delavnico klobukov iz Domžal v Ljubljano** in
otvoril v Slomškovi ulici št. 27 novo delavnico za klobuke.
Priporočam se z odličnim spoštovanjem 90
Alojzij Janežič.

Vsakovrstno kolonijalno in materijalno blago
dobavlja **za takoj po najnižjih cenah** 37 5—5
Veletrgovina Fran Derenda, Ljubljana
Emonska cesta 8. Telefon interurb. 313.
Ravnotam se proda po primerni ceni večja množina
dobrih vinskih sodov za takojšnjo uporabo.

Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.